

Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга икки марта байъат қилган саҳоба | Ҳадис дарслари (279-дарс)

19:00 / 24.04.2024 2292

هُللا يَضْرِبُ دُعْسَمْنُبَارَنَعْ
هَلَّا صُرْدَقَنَاكَ هَلَّاقُونَعْ
هُللا يَلَصُهُلَلَلَلَوْسَرَ
فْيِصْلَا يَفَمَلَسَوْهِيَلَعْ
هَسْمَخَيَلَإِمَادْقَأَهَلَّثَ
هَسْمَخَءَاتِشَلَا يَفَوِمَادْقَأَ

هُوَرِمْ أَدْقَلَ عَبَسَ لِإِمْأَدْقَلَ
يُؤْسَنْ لَوْدُادَ وُبَأْ.

Ибн Масъуд розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам намозларининг миқдори ёзда уч қадамдан беш қадамгача, қишда беш қадамдан етти қадамгача бўлар эди».

Абу Довуд ва Насайй ривоят қилганлар.

Шарҳ: Бу ҳадисда ҳам Пешин намозининг бошланиш вақти ҳақида сўз бормоқда. Пешин намозини ёзда соя уч ёки беш қадам миқдорича, қишда беш ёки етти қадам миқдорича бўлганда ўқиш Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг одатлари экан.

Албатта, бу Мадинаи Мунавварага тегишли гап. Чунки минтақанинг экватор чизиғига нисбатан яқин ёки узоқлигига қараб, соялар ҳар хил бўлади. Бу ҳадисни яхшилаб ўрганган уламоларнинг айтишларича, унда зикр қилинган миқдорлардан ёзда Пешин намози унга ажратилган вақтнинг ярмида, қишда аввалида ўқилгани келиб чиқади.

لَاقْ نَعْ لِلِي صَرَسَنْ أَنْعَ
مُثْرِصَعْ لِلِي لَصْنَانْ كَ
ءَابُقَ لِلِي آنْمُبَهْذَي
سْمَشْلَوْهْ يَتْأَيْفَ
أَلِي سْمَخْلَأْهْ وَرْ فَتْرُمَ

شِيْذِمْرَتْلَا

Анас розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Биздан бир киши Асрни ўқиганимиздан кейин Қубога юриб борса, у ерга қуёш кўтарилиб турганда етиб борар эди».

Бешовларидан фақат Термизий ривоят қилмаган.

Шарҳ: Қубо Мадинаи Мунавварадан тўрт мил узоқликдаги машхур жой.

Бу ривоятдан Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг масжидларида Аср намозининг олдинги вақтида ўқилиши одат эканлиги келиб чиқади.

نَعْلَلٰا يَصْرَمَسْنُعْ
يَبْنَلَعَمْ يَلْصُنْ آنُكْ لَاق
مَلَسَوْهُ يَلْعُلَلٰا يَلْص
بَاجْلَابْ تَرَأَوْتَ آذِابْ رَعْمَلٰا
ثَالِثَلَلَوْ عَبْرَلَأُور
رِيَبْنَلَعَمْ يَلْصُنْ آنُكْ
آنُدَحْأُ فَرَصْنَيَفْ بَرْعَمَلٰا
هَلْبَنَعْقَأَوْمُرَصْبَيَلْ نَإَوْ

Салама розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам билан Шом намозини (қуёш) парда ортига бекинганида ўқир эдик».

Тўртовлари ривоят қилганлар.

Учовлари қилган ривоятда:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам билан шом намозини ўқиб қайтган биримиз ўз камонининг ўқи тушадиган жойни кўрадиган бўлар эди», дейилган.

Шарҳ: Аввало ҳадиснинг ровийси Салама розияллоҳу анҳу билан танишиб олайлик:

Салама ибн Амр ибн Сино ал-Акваъ ал-Асламий, кунялари Абу Муслим. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга икки марта байъат қилган саҳобалардан.

У киши Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам билан еттиға ғазотда иштирок этгандар. «Зувхард» ғазотида у зот соллаллоҳу алайҳи васалламни душманлар зарбасидан сақлаб қолганлар.

Усмон ибн Аффоннинг халифалик даврларида Африка ғазотларида иштирок этган, шижоатли камончи ҳамда чиройли хулқли, олийжаноб саҳобалардан эдилар.

Ҳаммаси бўлиб, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламдан 77та ҳадис ривоят қилганлар.

Бу кишидан Мадина аҳлидан кўп жамоатлар, ўғиллари Иёс, қуллари Язийд ибн Аби Убайд ва бошқалар ривоят қилганлар.

Бу киши ривоят қилган ҳадисларни уч «Саҳих» соҳиблари ўз китобларига киритганлар.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Кучлиларимиз ичида энг яхшиси Салама ибн Аквадир», деб марҳамат қилганлар.

Ўғиллари Иёс «Отам ҳеч ёлғон гапирмас эдилар», деб айтадилар.

Бу зот Мадинада истиқомат қилдилар. Кейин Мадинадан уч мил узоқликда жойлашган Рабза номли қишлоққа күчиб ўтдилар. Ҳижратнинг 74-санасида 80 ёшларида ана шу ерда вафот этдилар.

Бу икки ривоятда Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам бошлиқ саҳобалар Шом намозини олдинги вақтида ўқишилари ҳақида сўз бормоқда.

«(Қуёш) парда ортига бекингандага ўқир эдик» деган жумла Шом намози қуёш ботиши билан ўқилишини англатади.

Намозни жамоат билан ўқиб чиқкан киши ўз камонидан отган ўқнинг қаерга тушганини кўра оладиган бўлиши ҳам шомнинг қуёш ботиши биланоқ ўқилишига далолат қилмоқда.

«Ҳадис ва ҳаёт» китобининг 4-жузи асосида тайёрланди